

Asia: VN/28640/2020-TEM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

- **Yleinen palaute esitysluonnoksesta**

Kyseessä on kolmas työllisyyden kuntakokeilu. Kokeilussa tavoitellaan vahvempaa vaikuttavuutta sovittamalla yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Kokeilun päämääränä oli vaikuttavuuden todentaminen kytkemällä arviointi tiiviisti mukaan. Erilaisten työvoimapalveluiden vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta on niukasti empiiristä tutkimusnäyttöä ja tutkimusasetelmat ovat puuttuneet aiemmista kokeiluista ja vaikuttavuusarvio on perustunut myöhemmin rakennettuihin tutkimusasetelmiin. Tutkimusnäytön ja vaikuttavuuden arvioinnin ollessa kokeilun keskiössä, on harmillista, että edelleen hallituksen esitykseen ei tehty enempää muutoksia vaikuttavuusarvioinnin mahdollisuuksien lisäämiseksi.

Tämän jäädessä pois lainsäädännöstä, on tärkeää, että on olemassa riittäviä indikaattoreita ja mittareita, joilla voidaan seurata, mitä kokeilussa tapahtuu ja miten kokeiluissa asiakkaan prosessit etenevät. Näin saamme myös tärkeää tietoa asiakkaan palveluprosessin toimivuudesta, tarvittavista palveluista ja niiden kohdentumisesta sekä eväitä eri toimijoiden yhteistyön kehittämiseen.

Samaan aikaan käynnissä on palvelurakenteen uudistaminen, joten kokeilualuilta on tärkeää saada tuotetuksi sellaista aineistoa, että pystytään hyödyntämään palvelurakenteen suunnittelussa edelleen.

Todetaan lisäksi, että työllisyydenhoidon kentällä on keskeisinä toimijoina myös erilaiset palveluntuottajat niin yksityiseltä kuin järjestösektorilta. Kokeilulain puitteissa palveluntuottajien asemaa on määritelty niukalti. Tähän olisi voinut olla täsmennystä, jotta eri alueiden toimintamallit

ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa olisi ohjattu selkeämmin yhteisellä ohjeistuksella. Tässä esimerkiksi määritelmät kokeilualueiden yhteistyöelinten kokoonpanoista, joissa palveluntuottajat tulisi olla edustettuna.

Työllisyydenhoidon onnistumisen lähtökohtana ei ole vain tai ollenkaan valittu hallintomalli, vaan merkitystä on päämäärätietoisella ja vakaalla politiikalla. Suomi on pieni maa, jossa resurssit ovat rajalliset. On pyrittävä jatkuvuuteen, jossa työllisyyden hoitoa ja yhteistyötä voidaan rakentaa yli hallituskausien. Asiakslähtöisyyden ja kustannustehokkuuden näkökulmasta kuntakokeiluista olisi tarpeen päästä pysyviin palvelurakenteisiin

Pääsääntöisesti työllisyydenhoidon uudistus, jossa yhdistetään TE-toimistojen ja kuntien paras osaaminen on kannatettava.

1) Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto TE-toimistoilta kokeilukunnille selkeyttää ja nopeuttaa asiakkaan palvelua ja vähentää päällekkäistä hallinnollista työtä. On selkeää ja nopeaa, että sellaisen työttömyysturvalausunnon, johon ei sisälly harkintaa tai sisältyy vähäistä harkintaa, antaa se taho, joka on sen myös valmistellut.

Asiakasnäkökulmasta tulee huomioida, että siirto lisää neuvonnan tarvetta, koska asiakkaille muutos ei aina ole selvä. Viestintään tulee panostaa erityisen paljon sekä panostaa resursoimalla myös neuvontaa etenkin kokeilujen käynnistysvaiheessa ja edelleen taata asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu. Samoin tulee varmistaa, että kokeilukunnilla on riittävä ja tasainen osaaminen ja riittävät henkilöstöresurssit HE-luonnoksessa siirrettäväksi ehdotettujen työttömyysturvatehtävien hoitamiseen.

Työllisyydenhoidon kuntakokeilussa tavoitteena tulee olla työttömän työnhakijan mahdollisimman sujuva ja viivytyksetön asian käsittely. Tästä näkökulmasta käsin työttömyysturvatehtävän siirto peruslausuntojen osalta on tärkeää ja perusteltua, jotta vältetään asiakkaan asioiden siirtelyltä. Työvoimapolitiittisen lausunnon antaminen tulee jäädä kuntaan, jossa on lausuntoon sisältyvä muukin valmistelu. Esitys on kokonaisuuden kannalta hyvä ja sillä vältetään lausuntoasiakirjojen edestakainen lähettely kuntien ja TE-toimistojen välillä.

2) Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Asiakkuuden siirto toiseen kokeilukuntaan tai takaisin TE-toimiston asiakkaaksi joko kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä on tarkoituksenmukainen

Asiakkuuden siirto voi tapahtua myös ns. perustellusta syystä. Tätä käsitettä tulisi kuitenkin avata tarkemmin kriteeristöin, jotta soveltaminen olisi yhdenmukaista. Voiko perusteltu syy olla asiakkaan tarve palveluihin tai selkeä hyöty palveluista, joita ei ole omalla kokeilualueella, jolloin siirto voisi tapahtua TE-palveluihin tai toiselle kokeilualueelle? Mikäli palvelu edistäisi asiakkaan työllistymistä.

Valtakunnallinen ohjeistus asiakkaiden siirtoja koskien on tarpeellinen asiakkaiden ja vastuutahojen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.

3) Muut muutokset

Muut esitetyt muutokset koskevat muutoksenhakumahdollisuuden rajoituksia harkinnanvaraista kulukorvausta koskeviin päätöksiin ja kuntayhtymän työntekijöiden TYP-asiakasrekisterin käyttöoikeutta. Muutokset ovat perusteltuja.

- **Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (2. lakiehdotus)**

Muutoksenhakumahdollisuuksiin liittyy kaksijakoista säätelyä, jossa asiakasnäkökulmasta voi nousta epäselvyyttä. Muutoksenhaun määrien hallinnan tueksi, on tuotava selkeästi, että esille onko kulloinkin kyseessä päätös, joka perustuu harkintaan ja kuuluu valituskiellon piiriin vai perustuuko päätös sellaiseen seikkaan, josta muutosta voi hakea. Asiakasviestinnän tulee olla selkeää.

- **Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)**

On tarpeen selventää, mitä kustannuksia palveluun osallistumisella tarkoitetaan. Eli onko kyse matkakustannuksista vaiko myös muista kustannuksista, joita voi syntyä esim. vaatteista tai muista työvälineistä sekä palveluun osallistumiseen mahdollistavista puhelin- ja nettiliittymistä.

- **Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (4. lakiehdotus)**

Ehdotus on perusteltu ja vastaa tehtävän asiakaslähtöisen hoitamisen vaatimuksia.

Paavola Kristiina
Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry (KASPA)